

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 08.12.1964, sp. zn. 2 Cz 118/64, ECLI:CZ:NS:1964:2.CZ.118.1964.1

Číslo: 7/1965

Právní věta:

Byl-li zlepšovací návrh organizací přijat a zlepšovatel vyplacena odměna, nemůže se organizace zásadně domáhat na zlepšovatele vrácení vyplacené odměny, nebo její části z toho důvodu, že podle dodatečného zjištění přijatý a využitý návrh není zlepšovacím návrhem.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 08.12.1964

Spisová značka: 2 Cz 118/64

Číslo rozhodnutí: 7

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Zlepšovací návrhy

Předpisy: 141/1950 Sb. § 35

§ 360

§ 361

§ 362 34/1957 Sb. § 41

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalovaný předložil žalobci dne 9. 10. 1959 zlepšovací návrh na způsob školení posádek těžkých stavebních strojů. Tento návrh byl přijat a po propočtení úspor byla žalovanému vyplacena odměna v částce 6800,- Kčs.

Návrhem na zahájení rozhodčího řízení se žalobce domáhal vrácení této částky s odůvodněním, že dodatečnou prověrkou zlepšovacích návrhů bylo zjištěno, že žalobcův zlepšovací návrh ve skutečnosti zlepšovacím návrhem není. Rozhodčí orgán návrhu vyhověl a uložil žalovanému, aby uvedenou částku žalobci vrátil.

K námitkám žalovaného projednal věc okresní soud v Berouně, který rozsudkem ze dne 12. 12. 1963 č. j. 3 C 120/62-34, doplněný rozsudkem ze dne

14. 1. 1964 č. j. 3 C 120/62-41, uložil žalovanému, aby žalobci zaplatil částku 6800,- Kčs a státu soudní poplatek 272,- Kčs. Své rozhodnutí odůvodnil okresní soud tak, že na podkladě znaleckých

posudků dospěl k závěru, že návrh žalobce nebyl vůbec zlepšovacím návrhem, že proto žalovaný odměnu dostal vyplacenou neprávem a je proto povinen ji vrátit.

Krajský soud v Praze, který věc projednával k odvolání žalovaného, rozsudkem, ze dne 10. 3. 1964 sp. zn. 9 Co 99/64 a 100/64 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně s odůvodněním, že nešlo o zlepšovacím návrh.

Oba soudy vycházely ve svých rozhodnutích ze zjištění, že žalovaný zlepšovacím návrh podal, že zlepšovacím návrh byl odbornou komisí přijat a po vyčíslení úspor byla pak žalovanému vyplacena odměna. Protože však dodatečně bylo zjištěno, že ve skutečnosti nešlo o zlepšovacím návrh, je žalovaný povinen vyplacenou částku 6800,- Kčs žalobci vrátit.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že rozhodnutím obou soudů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Otázku, zda organizace, která přijala zlepšovacím návrh a po vyčíslení úspor vyplatila zlepšovatelovi odměnu, se může domáhat vrácení odměny z toho důvodu, že dodatečně bylo zjištěno, že přijatý zlepšovacím návrh není vlastně zlepšovacím návrhem, nelze posuzovat podle obecných ustanovení občanského zákoníka z r. 1950, ani podle obecných ustanovení občanského zákoníka č. 40/1964 Sb. Vzhledem ke zvláštní povaze vztahu zlepšovatele k organizaci, která zlepšovacím návrh předložil, nutno tuto otázku posuzovat jen podle předpisů zákona č. 34/1957 Sb. a vl. nař. č. 45/1957 Sb.

Se zřetelem k ustanovení § § 8 až 16 vl. nař. č. 45/57 Sb., které upravují řízení o zlepšovacím návrzích, nelze totiž zlepšovacím návrh posoudit jako nabídku a jeho přijetí organizací jako přijetí nabídky podle obecných ustanovení občanského zákoníka. Tato ustanovení upravují způsob a formu podání zlepšovacích návrhů (§ 8) a stanoví, u koho má být zlepšovacím návrh podán (§ 9), upravují povinnosti organizace, která pokládá podaný návrh za nejasný nebo neúplný (§ 11), upravují podrobně postup organizace při zkoumání účelnosti a prospěšnosti zlepšovacím návrhu (§ 12 a 13), způsob a formu dohody organizace se zlepšovatelem o využití zlepšovacím návrhu (§ 14 a 15) a též práva zlepšovatele v případě, že organizace zlepšovacím návrh odmítla zavést (§ 16). Ustanovení § 16 vl. nař. č. 45/1957 Sb. nasvědčuje tomu, že zákonodárce chtěl u zlepšovacích návrhů zavést obdobné řízení, jaké probíhá podle ustanovení vl. nař. č. 43/1957 Sb., přičemž funkci, kterou vykonává u vynálezců Úřad pro vynálezy, svěřil u zlepšovacích návrhů organizaci, u které byl zlepšovacím návrh podán.

Nutno pro přijetí nebo odmítnutí zlepšovacím návrhu organizací pokládat za rozhodnutí této organizace, k němuž došlo po provedeném řízení o zlepšovacím návrhu, jak je také nadepsán oddíl třetí vl. nař. č. 45/1957 Sb. Vedení organizace je proto povinno podle § 12 cit. vl. nař. podrobit zlepšovacím návrh šetření, v němž má být zjištěna prospěšnost podaného zlepšovacím návrhu.

Při zlepšovatelském hnutí počítá zákonodárce s účastí co nejširšího okruhu pracovníků, jejichž dobré myšlenky (nápad) mají být využity ku prospěchu společnosti. Počítá se s účastí i takových pracovníků, kteří pro nedostatek vzdělání, vyjadřovacích schopností atd. nejsou schopni podat návrh písemně, resp. vyjádřit přesně svoji myšlenku. To vyplývá z ustanovení § 8 odst. 1 vl. nař. č. 45/1957 Sb., které ukládají organizaci, aby zlepšovatelovi poskytla pomoc sepsáním zlepšovacím návrhu.

U zlepšovacích návrhů nutno počítat s tím, že zlepšovatel případně vůbec není schopen objektivně posoudit dosah svého zlepšovacím návrhu, nemůže případně ani posoudit, zda jde skutečně o novou myšlenku a jaký prospěch jeho zlepšovacím návrh může přinést. Proto je povinností vedoucího pracovníka organizace, u které byl zlepšovacím návrh podán, aby zajistil odborné posouzení

zlepšovacieho návrhu odbornými pracovníky. při tomto posuzování jsou vedoucí organizace nebo jim pověřeni odborní pracovníci povinni zvážiti význam a prospěšnost zlepšovacieho návrhu po stránce technické i ekonomické (§ 36 zák. č. 34/1957 Sb.).

Z uvedeného vyplývá, že zlepšovatelé jde o to, svým návrhem upozorniti na možnost zlepšení provádění určité práce nebo určitého postupu. Je pak věcí vedení organizace, u které zlepšovacie návrh byl podán, aby posoudila, zda jsou podmínky pro přijetí tohoto zlepšovacieho návrhu, nebo aby návrh odmítla. Jestliže organizace po provedeném šetření a využití zlepšovacieho návrhu dodatečně dospěje k názoru, že zlepšovacie návrh vlastně není zlepšovacím návrhem a že neměl být přijat, pak to nemůže mít vliv na práva zlepšovatele, která mu vzešla přijetím a využitím jeho návrhu.

Bylo by vážnou překážkou zlepšovatele hnutí a vyvolávalo by nežádoucí právní jistotu, kdyby organizace mohla dodatečně změnit své rozhodnutí o přijetí zlepšovatele návrhu a kdyby se mohla dožadovat vrácení vyplacené odměny s odůvodněním, že se při přijetí zlepšovatele návrhu zmýlila a že návrh přijat být neměl. Prakticky by žádný zlepšovatel neměl záruku, že nebude nucen přijatou odměnu vracet, třeba jen proto, že organizace svůj názor změnila.

Tomuto závěru svědčí ustanovení § 41 zák. č. 34/1957 Sb., které stanoví povinnost navrhovatele vrátiti vyplacenou odměnu jen v tom případě, když věděl, že využití zlepšovacieho návrhu brání právo z patentu někoho jiného.

Jestliže tedy v souzené věci zlepšovacie návrh žalovaného byl žalující organizací přijat a žalovanému vyplacena odměna v zažalované výši, nemůže se žalobce nyní na žalovaném jako na zlepšovatele domáhat vrácení vyplacené odměny, nebo její části - jen na základě dodatečného zjištění, že přijatý a využitý návrh žalovaného není zlepšovacím návrhem, když žalobce ani netvrdí a ani jinak nebylo během řízení zjištěno, že při podávání zlepšovacieho návrhu jednal žalovaný lstivě a se záměrem uvést žalobce v omyl.

Náhrady škody, kterou organizace utrpěla vyplacením odměny za návrh, který ve skutečnosti není zlepšovacím návrhem, může se ovšem organizace domáhat na tom, kdo úmyslně nebo z nedbalosti nepřehléřil řádně, zda jsou dány podmínky k přijetí zlepšovacieho návrhu.

Když oba soudy vycházely z odlišného názoru, porušily svými rozhodnutími zákon v § 41 zák. č. 34/1957 Sb. a § § 35 a 360 až § 362 o. z. z r. 1950.